

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Sancti Gregorii Moralis Expositionis In Beatum Job Liber Decimvstertius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

seipsa larebant animam, ante ejus oculos flenda re-
 ducat. Hinc Hieremias ait: *Ventrem meum, ven-*
treum meum doleo. Qui ut ventrem suum, quid di-
 xisset ostenderet, adjunxit: *Sensus cordis mei tur-*
bati sunt. Uteri itaque nomine, rectè mens accipi-
 tur: quia sicut proles in utero concipitur, sic cogita-
 tio in mente generatur: & sicut in ventre cibi, ita
 continentur in mente cogitationes. Uterus itaque
 hypocrita preparat dolos, quia tantò semper majo-

rem malitiam contra proximos in mente concipit,
 quantò solus præ omnibus videri innocentior qua-
 rit. Hæc idcirco Eliphaz protulit, quia beatum Job
 tanto percussum verberare propter hypocrisim putavit.
 Sed ejus verba etsi multis congruunt, ab ipso solo
 aliena sunt, pro quo solo dicebantur: quia sanctus
 vir nihil in suis actibus dupliciter habuit, quem
 testis veritas de cordis simplicitate laudavit.

SANCTI GREGORII
 MORALIS EXPOSITIONIS
 IN BEATVM IOB
 LIBER DECIMVSTERTIVS.

CAPUT PRIMUM.

HOC esse hoc perverforum proprium solet,
 quòd sua mala per conviciū bonis in-
 gerant, priusquam de eis ipsi veraciter
 accensentur: & dum metuunt increpari
 de his quæ faciunt, adversantes suis pravitatibus
 justos hæc facere testantur. Sancti autem viri pa-
 tienter audiunt etiam quæ se numquam fecisse me-
 minerunt; quamvis ea mala quæ sibi ingeri conspi-
 ciunt, ab ipsis suis criminatoribus noverint pepe-
 trata: & cum eos prædicando corrigere non possunt,
 patiendo tolerant; quatenus si fructum conversio-
 nis eorum consequi non valent, ex ipsis tamen præ-
 mium longanimitatis acquirant. Unde & sancta

B Ecclesia David propheta vocibus dicit: *Supra dor-*
sum meum fabricaverunt peccatores: quia videli-
 cet dum hæreticos vel quoslibet reprobos, quos cor-
 rigere non valet, tolerat, facta peccantium supra
 dorsum portat. Beatus itaque Job videns Eliphaz
 amicum suum multa contra se de hypocrisis conque-
 rentem, qui ex consolationis verbis ad amaritudi-
 nem increpationis eruperat, & simulatus conso-
 lator apparebat; per patientiam suam typum ser-
 vat Ecclesiæ, quæ novit talia audiendo tolerare, &
 cum ejus sermo admittitur, ratiocinando destrug-
 re, & dicit:

CAP.
 XVI.

Respondens autem Job, dixit: *Audiivi frequenter talia: consolatores onerosi omnes vos*
estis. Numquid habebunt finem verba ventosa? aut aliquid tibi molestum est, si loqua-
ris? Poteram & ego similia vestri loqui. Atque utinam esset anima vestra pro anima mea;
consolarer & ego vos sermonibus, & moverem caput meum super vos. Roborarem vos ore
meo: & moverem labia mea, quasi parcens vobis. Sed quid agam? Si locutus fuero, non
quiescet dolor meus: & si tacuero, non recedet à me. Nunc autem oppressit me dolor meus, &
in nihilum redacti sunt omnes artus mei. Ruga mea testimonium dicunt contra me: & susci-
tatur falsiloquus adversus faciem meam, contradicens mihi. Colligit furorem suum in me,
& comminans mihi, infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me in-
tuitus est. Aperuerunt super me ora sua, exprobrantes: percusserunt maxillam meam, satiati
sunt panis meis. Conclussit me Deus apud iniquum, & manibus impiorum me tradidit. Ego
ille quondam opulentus, repente contritus sum: tenuit cervicem meam, confregit me, & po-
suit me sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos, non
pepercit, & effudit in terram viscera mea. Concidit me vulnere super vulnus: irruit in me
quasi gigas. Saccum consui super cutem meam, & operui cinere carnem meam. Facies mea
intumuit à sletu, & palpebrae meae caligaverunt. Hæc passus sum absque iniquitate manus mea,
cum haberem mundas ad Deum preces. Terra ne operias sanguinem meum, neque inveniat
in te locum latendi clamor meus. Ecce enim in celo testis meus, & conscius meus in excelsis.
Verbosi amici mei: ad Deum stillat oculus meus. Atque utinam sic iudicaretur vir cum Deo, quo-
modo iudicatur filius hominis cum collega suo. Ecce enim breves anni transeunt: & semitam,
per quam non revertar, ambulo.

CAPUT II.

Audiivi frequenter talia.] Electi quippe frequen-
 ter aliena mala quasi sua audiunt, & ab his eis
 crimen impingitur, à quibus crimina impincta per-
 petrantur. Hæc autem responsione beatus Job illud
 Ecclesiæ tempus significat, quo oppressa ab adversa-
 riis, temporali eorum potentia quasi dejecta credi-
 tur. Unde sequitur: [*Consolatores onerosi omnes vos*
estis.] Sive enim hæretici, seu pravi quilibet, cum

C laborare bonos in adversitate conspiciunt, in eo
 quòd illos consolari appetunt, mala eis persuadere
 conantur. Unde non immeritò bonorum mentibus
 onerosa fit eorum consolatio, quia inter verba dul-
 cedinis, virus propinare cupiunt erroris: & dum
 dictis lenibus dolores quasi levigant, peccati onus
 imponere festinant. Sed electi viri etiam cum tem-
 porali gloria privantur, interni vigorem judicij non
 amittunt. Nam sciunt & foris adversa perpeti, &
 tamen interiùs infracti, recta sine pavore defendere.
 Unde subjungitur: [*Numquid habebunt finem verba*

ventosa?] Ventosa enim verba sunt, quae inflationi A
temporali potius quam rectitudini seruiunt. Sape
autem mali etiam bona dicunt: sed quia bene non
dicunt, ventosa verba proferunt. Nam dicta eorum
& si quando sana sunt per sententiam, inflata ta-
men sunt per elationem. In hoc verò quod dictum
est: [*Consolutores onerosi omnes vos estis:]* quid
aliud beati Job magisterio docemur, nisi ut quisque
perpendere sollicitè sciat, ne luctus tempore, verba
inreparationis inferat? Si enim sunt quaedam, quae
inrepari jure debeant, in afflictione postponenda
sunt, ne consolator increpando dolorem augeat,
quem lenire proposuerat. Sequitur: [*Aut aliquid
tibi molestum est, si loquaris?*] Mali viri cum aliis fi-
bi similibus conviciosa verba proferunt, ed citius
obmutescunt, quò de se talia mox audiunt, qualia
suis auditoribus dicunt. Cum autem bonos viros
per conviciosa verba jaculantur, nil eis molestiae
ex convicio nascitur: quia contra tacentes loquun-
tur, nec compelluntur audire quod sunt, quia iusti
convicia non reddunt, etiam dum coguntur audire
quod non sunt. Bene ergo dicitur: [*Aut aliquid
tibi molestum est, si loquaris?*] Ac si ei aperte dice-
retur: Ed plus loqueris, quò à me molestum aliquid
de tua actione non audis. Unde & subditur:

*Quòd pro qualitate personarum temperanda
sit correctio doctorum.*

CAPUT III.

Poteram & ego similia vestri loqui.] Narrat iustus C
quid facere potuit: sed ne iustitiam deserat, quòd
facere potuit declinat. Sequitur: [*Atque utinam
esset anima vestra pro anima mea: consolarer & ego
vos sermonibus, & moverem caput meum super vos.
Roborarem vos ore meo: & moverem labia mea, quasi
parcens vobis.*] Aliquando necesse est ut pravis men-
tibus quae humana praedicatione corrigi nequeunt,
divina flagella optari benignè debeant. Quod cum
magno sit amoris studio: videlicet non errantis poe-
na, sed correctio quaeritur, & oratio potius quam
maledictio esse monstratur. In his autem verbis hoc
beatus Job monstratur intendere, ut amici, qui do-
lori illius per charitatem compati nesciebant, ab ex-
perimento discerent, alienae afflictioni qualiter mi-
sereri debuissent; atque edomiti doloribus, à sua
passione traherent, consolationem aliis qualiter in-
ferrent; & tunc salubrius intrinsecus viverent, cum
aliquid extrinsecus de infirmitate sentirent. Notan-
dum, quòd non ait: Utinam esset anima mea pro
anima vestra; sed, *Utinam esset anima vestra pro
anima mea:* quia profectò sibi malediceret, si se il-
lis fieri similem optaret. Illis verò meliora voluit,
quos sibi fieri similes quaesivit. Consolamur verò
pravos in flagellis constitutos, cum de exteriori
percussione interiorem in eis convalescere salutem
indicamus. Caput etiam movemus, cum mentem,
quae principale nostrum est, ad compassionem in-
flectimus. Eosque inter flagella roboramus, cum do-
loris eorum vim verbis mitibus lenimus. Sunt nam-
que nonnulli, qui dum interna nesciunt, de malis
exterioribus desperabiliter affliguntur, de quibus
per Psalmistam dicitur: *In miseris non subsistent.*
Ille etenim bene novit in exterioribus miseris sub-
sistere, qui scit semper de spe interna gaudere. Quòd
verò non ait, *Parcens, sed, Quasi parcens vobis;*
nequaquam hoc negligenter praeterendum puto:
quia sancta Ecclesia disciplinae vigorem cum per-
mixtione mansuetudinis servans, aliquando malis
& quasi parcens non parcit, aliquando verò & qua-
si non parcens parcit. Quod melius ostendimus, si
ipsa quae plerumque accidunt, proferamus. Pona-
mus itaque ante oculos mentis, duos pravos intra
sanctam Ecclesiam esse constitutos, quorum sit unus
potens & protervus, alter mitis & subditus. Si qua

miti & subdito culpa subripuerit, hanc protinus in-
crepando praedicator insequitur & corripit, eum-
que corripendo, à culpa liberat, atque ad viam re-
ctitudinis reformat. Quid itaque huic, nisi non
parcens pepercit? quia dum correptionis verbum
non distulit, citius hunc à culpa liberavit. Liberè
enim arguens non pepercit; sed in eo quòd corre-
xit, pepercit. At contra potens & protervus, cum
aliquid perpetrasset cognoscitur, tempus quaerit,
ut de malo quod fecit, increpetur. Nisi enim pra-
dicator sustineat quando proferre congruè corre-
ptionem possit, auget in eo malum quod insequitur.
Sape enim contingit, ut talis sit, qui nulla increpa-
tionis verba suscipiat. Quid itaque in hujus culpa
praedicatori agendum est, nisi ut in sermone admo-
nitionis, quem pro communi salute omnium audi-
torum facit, tales culpas ad medium deducat, qua-
les eum perpetrasse considerat, qui & praesto est, &
de se solo adhuc argui non potest, ne deterior fiat.
Et cum generaliter contra culpam invectio inrendi-
tur, correptionis verbum libenter ad mentem duci-
tur: quia potens pravus ignorat, quòd sibi hoc spe-
cialiter dicatur. Quid itaque isti praedicator suus,
nisi parcens minimè pepercit? cui & specialiter cor-
reptionis verba non intulit, & tamen vulnus illius
sub communi admonitione percussit. Unde fit ple-
rumque, ut ed vehementius perpetrata culpam
lugeat, quòd reatum suum & cum se percussum sen-
tiat, nesciri putat. Magna itaque praedicationis ar-
te agendum est, ut qui ex aperta correptione dete-
riores fiunt, quodam temperamento correptionis
ad salutem redeant. Unde etiam Paulus dicit: *Quae 1. Cor.*
praevalens ignobiliora membra esse corporis, his hono- 12. c
rem abundantiorum circumdamus: & quae inhonesta
*sunt nostra, abundantiorum honestatem habent; hon-
esta autem nostra nullius egent.* Sicut enim inho-
nesta membra in corpore, ita quidam sunt intra
sanctam Ecclesiam potentes & protervi; qui dum
aperta invectione feriri nequeunt, quasi honore
tegminis velantur. Sed haec de occultis potentium
delictis loquimur. Nam quando & aliis cognoscenti-
bus peccant, aliis etiam cognoscentibus increpan-
di sunt: ne si praedicator taceat, culpam approbasse
videatur; atque haec crescens, in exemplum veniat,
quam pastoris lingua non fecat. Sancta ergo Eccle-
sia, cum per praedicatores suos quaedam facta malo-
rum sub dispensatione invectionis increpat, labia
quasi parcens movet: sed tamen parcendo non par-
cit, quia ab invectione culpa generaliter non ta-
cet, quam specialiter tacet. Sequitur: [*Sed quid
agam? Si locutus fuero, non quiescet dolor meus: &
si tacuero, non recedet à me.*] Hoc personae beati Job
qualiter congruat, haec & cum loquitur,
dolor minimè quiescit, quando locutione sua per-
verfos minimè corrigi conspiciat. Et cum tacet,
dolor minimè recedit: quia etsi adversa conti-
cuerit, hoc ipsum amplius quod tacet gemit: quia
se tacente, perverforum culpas excrescere conspi-
cit. Sequitur.

*Quanta adversitatum tempore à falsis &
fictis fratribus patiantur electi.*

CAPUT IV.

Nunc autem oppressit me dolor meus. & in ni-
hilum redacti sunt omnes artus mei.] Dolo-
re suo sancta Ecclesia premitur, quando in malitia
sua crescere perverfos intuetur. Et quia dum pravi
crescunt, etiam infirmi, qui in ea sunt, ad sequen-
da studia pravitatis irritantur, rectè additur: [*Et
ad nihilum redacti sunt omnes artus mei.*] Sicut
enim per ossa fortes, sic per artus infirmi quique
designari solent. Membra ergo Ecclesiae ad nihilum
rediguntur, quando ex imitatione pravorum in-

hoc mundo crescentium, infirmi quique deterius A infirmantur. Videntes etenim felicitatem malorum, sepe ab ipso fidei statu dilabuntur, bona temporalia appetunt, & veluti in nihilum rediguntur: quia dum manentem Dei essentiam deserunt, diligentes transitoria, quasi ad non esse tendunt. Bene autem dicitur: [*Nunc autem oppressit me dolor meus:*] quia videlicet tempus doloris Ecclesie modò est, & tempus gaudij postmodum sequetur. Sape verò contingit, ut sancta Ecclesia non solum infideles atque extra positos adversarios toleret, sed eorum quoque insidias atque adversitatem vix ferat, quos intus habet. Unde beati viri voce aptè mox subditur: (*Ruga mea testimonium dicunt contra me.*) Quid per rugas, nisi duplicitas designatur? Ruga itaque B sunt sancte Ecclesie omnes, qui in ea dupliciter vivunt, qui fidem vocibus clamant, operibus denegant. Hi nimirum pacis tempore, quia hujus mundi potestatibus eandem fidem honori esse conspiciunt, fideles se esse mentiuntur. Sed cum sanctam Ecclesiam subita adversitatis procella turbaverit, illico ostendunt quid in perfida mente moliantur. Has autem rugas in electis suis sancta Ecclesia non habet, quia videlicet nesciunt aliud de se foris ostendere, & intus aliud habere. Unde rectè egregius prædicator dicit: *Vi exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam.* Maculam quippe & rugam non habet, quæ & turpitudine operis, & duplicitate sermonis caret. Sed quia C nunc intra sinum fidei multos etiam reprobos tenet, cum tempus persecutionis exarserit, ipsos hostes patitur, quos prædicationis verbis alere antè videbatur. Dicit quia: [*Ruga mea testimonium dicunt contra me.*], id est, ipsi me insequendo increpant, qui nunc in meo corpore positi, duplicitatis suæ in se malitiam non emendant. Unde bene adhuc subditur: (*Et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam, contradicens mihi.*) Etiam pacis suæ tempore sancta Ecclesia falsiloquium patitur, dum sunt in ea multi, qui de æternitatis promissione diffidunt, & tamen se fideles esse mentiuntur. Qui dum prædicationi ejus apertè contradicere non præsumunt, falsiloquium non contra faciem, sed quasi post dorsum patitur. Sed cum malitiæ tempus eruperit, is qui nunc metuens derogat, ad contradicendum ante faciem venit: quia verbis veræ fidei apertis vocibus obstitit. Sciendum verò est, quia cum hæc à carnalibus patimur, non tam ipsi sunt, qui in nostra morte sæviunt, quam malignus spiritus, qui eorum mentibus principatur, sicut per Paulum dicitur: *Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum.* Unde cum hic quoque de falsiloquio loqueretur, aptè mox ad descensum ejus falsiloquij principem, verba convertit, dicens:

Quod sicut pauperes spiritum & simplices ad prædicandum Christus elegit, ita astutos & duplices Antichristus ad falsitatis prædicationem assumet.

CAPUT V.

Collegit furorem suum in me, & comminans mihi, infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est.] Quid aliud omnes iniqui, quam membra sunt diaboli? Ipse itaque per eos agit, quidquid in eorum cordibus ut agere debeant immittit. Habet autem etiam nunc diabolus contra sanctam Ecclesiam furorem, sed sparsus ejus furor est: quia occultas tentationes per singulos movet. Cum verò contra eam in aperta persecutione proruperit, furorem suum in eam colligit, quia in afflictione illius tota se intentione constringit. Membra autem ejus hoc pacis tempore idcirco circa electos collectum furorem non habent: quia mali-

tiam suam minùs se sentiunt posse implere, quam volunt. Cum verò sibi suppetere licentiam pravitatis aspexerint, tantò hanc audacius ferunt, tantò & contra illam ex unanimitate glomerantur. Rectè itaque nunc dicitur: [*Collegit furorem suum in me.*] Cujus adhuc furor ut latius exponatur, dicitur: [*Et comminans mihi, infremuit contra me dentibus suis.*] De quo & subditur: [*Hostis meus terribilibus oculis me intuitus est.*] Ille quippe antiquus hostis Ecclesie contra hanc dentibus fremit, eamque terribilibus oculis intuetur; quia per alios crudelia exercet, & per alios quæ exercet providet. Dentes namque hujus hostis, sunt bonorum persecutores atque carnifices, qui ejus membra laniant, dum electos illius suis persecutionibus affligunt. Oculi verò hujus hostis sunt hi, qui contra eam provident mala quæ faciunt, suisque consiliis persecutorum ejus crudelitates inflammant. Antiquus ergo ejus adversarius fremit contra eam dentibus suis, dum per crudeles reprobos in ea insequitur vitam bonorum. Intuetur hanc terribilibus oculis, quia pravorum consilij non cessat mala exquirere, in quibus hanc semper deterius affligat. Nam sicut incarnata veritas in prædicatione sua pauperes idiotas & simplices elegit: sic e contrario damnatus ille homo, quem in fine mundi apostata angelus assument, ad prædicandam falsitatem suam, astutos ac duplices, atque hujus mundi scientiam habentes electuros est. Unde & per Esaiam dicitur: *Va terra cymbalo alarum, quæ est trans flumina Æthiopiæ, quæ mittit in mari legatos, & in vasis papyri super aquas.* Terra quippe, cui vè dicitur, ille principaliter homo damnatus est, qui alarum cymbalum vocatur: quia hi, qui per superbiam in altitudinem cogitationis evolvant, eundem perversum hominem prædicando sonant. Quæ scilicet terra rectè trans flumina Æthiopiæ esse perhibetur. Æthiopiæ etenim nigrum populum mittit: & omnem hominem mundus iste, quia peccatorem profert, quasi nigrum Æthiopiæ populum parit. Sed terra, cui vè dicitur, trans flumina Æthiopiæ esse perhibetur: quia damnatus ille homo tanta immensitate iniquus est, ut omnium peccantium peccata transcendat. Qui mittit in mari legatos, quia prædicatores suos in sæculum spargit. De quibus rectè subditur qualiter mittantur, dum dicitur: [*In vasis papyri super aquas.*] Ex papyro quippe charta est. Quid itaque per papyrum, nisi secularis scientia designatur? Vasa ergo papyri sunt corda doctorum secularium. In vasis igitur papyri super aquas legatos mittere, est prædicationem suam in sapientium carnalium sensibus ponere, & defluentes ad culpam populos vocare. Qui ergo illic per vasa papyri, ipsi hic, quia carnaliter vident, per oculos designantur. De quibus & adhuc subditur: (*Aperuerunt super me ora sua, exprobrantes.*) Ora sua reprobi exprobrantes aperiant, cum & erroris sui mala prædicare non metuunt, & prædicamenta rectæ fidei irrident. De quibus sciendum est, quia illos præcipuè in sancta Ecclesia persequuntur, quos multis conspiciunt esse profuturos, qui vitam carnalium verbo correptionis conterunt, eosque in Ecclesie corpore spiritualiter vertunt. Unde & subditur:

Quod Christi maxillam percussit, qui veritatis persequitur prædicatores, & doctrina Evangelica contradicit: & de variis pressuris Ecclesie.

CAPUT VI.

Percusserunt maxillam meam, sitiati sunt poenis meis.) Maxilla quippe Ecclesie, sancti prædicatores sunt, sicut sub Judææ specie per Hieremiam dicitur: *Plorans ploravit in nocte, & lacrymæ eius in maxillis ejus:* quia in adversitatibus Ecclesie illi amplius plangunt, qui vitam carnalium confringere prædicando noverunt. Per ipsos quippe sancta Ecclesia

Ab. 10.
Iudic.
17. d

Ecclesia iniquos à vitiis conterit, & quasi glutienti A
in sua membra convertit. Unde ipsi quoque primo
predicatori velut maxilla Ecclesie dicitur: *Occide*
& manduca. Hinc est etiam quod Samson maxillam
asini tenuit, & hostes peremit: quia Redemptor nos-
ter simplicitatem atque patientiam predicantium,
sue manu virtutis tenens, à vitiis suis carnales in-
terfecit. Et maxilla in terram projecta postmodum
aquas fudit, quia data morti predicatorum corpora,
magna populis monstrare miracula. Maxillam
ergo Ecclesie perverbi ferunt, cum bonos predica-
tores insequuntur. Et quia tunc reprobi grande se
aliquid fecisse aestimant, cum vitam predicatorum
neant, post percussione maxilla apte subiungit-
tur: [*Satiati sunt panis meis.*] Illa quippe eos poena
satiat, quae mentem Ecclesie precipue castigat. Se-
quitur: [*Conclisti me Deus apud iniquum, & mani-*
buis impiorum me tradidit.] Electorum populus apud
iniquum concluditur, cum eius caro antiqui hostis
persecutionibus temporaliter datur. Qui non spiri-
tuali, sed manibus impiorum traditur, quia quod hunc
in mente capere nequeunt, eò contra carnem illius
crudelius inardescunt. Sed sancte Ecclesie populus
cum adversa perpeti graviter coeperit, & infirmos
suos conspexerit ad deteriora delabi, pacis sue tem-
pora ad mentem revocat, quando fideles suos predi-
cationis sue opulentia pascebat: Unde apte sub-
iungitur: [*Ego ille quondam opulentus, repente con-*
tritus sum.] In eo quod se repente contritum asse-
ruit, infirmorum mentem improvidam designavit.
Qui dum mala quae ventura sunt, praevidere nesci-
unt, tantò eis graviora sunt, quantò & ab eis
inopinata tolerantur. Firmitas autem mentibus re-
pente adversa non veniunt, quia priusquam ve-
niant, praevidentur. Quod tamen nunc quoque san-
cta Ecclesia in quibusdam retro labentibus patitur,
qui post doctrinam opulentiam, subitis aliquando vi-
tiis conteruntur, ut sic in quibusdam malis cor-
ruant, ac si verbi pabulum numquam habuissent.
Sequitur: [*Tenuit cervicem meam, confregit me, &*
posuit me sibi quasi in signum.] Sicut in malis cervix
superbiam, sic in bonis libertatis erectionem signat.
Unde nonnumquam ipsa quoque superbia pro ere-
ctionis auctoritate ponitur, sicut per Prophetam
Dominus sanctae Ecclesiae pollicens dicit: *Ponam te*
in superbiam saeculorum. Et quia persecutionis tem-
pore infirmi quidam vera quae sentiunt, predicare
libere non praesumunt, rectè de hoc hoste dicitur: D
(Tenuit cervicem meam, confregit me.) Fortasse au-
tem hi cervicis appellatione signati sunt, qui pacis
eius tempore plusquam decet eriguntur, & sub oc-
casione defendendae rectitudinis, vitio deservunt
elationis. Qui persecutionis tempore idcirco ad-
versa plus sentiunt, quia de prosperis extolluntur.
De quibus bene dicitur: (*Tenuit cervicem meam,*
confregit me.) Id est, elationem quam in infirmis
habet, distractione suae percussione inclinavit. (*Et*
posuit me sibi quasi in signum.) Constat nimirum,
quia idcirco signum ponitur, ut sagittarum emissionem
feriatur. Fidelis itaque populus in signum hosti suo
est positus: quia cum semper suis ictibus imperit,
eumque suis persecutionibus affligit. Qui enim in
hac vita assidua mala tolerat, velut in signum posi-
tus, ictus excipit ferientis. Unde & predicator egre-
gius cum persecutionum mala toleraret, atque sub
persecutione adversariorum gemeret, teneram dis-
cipulorum mentem de suis afflictionibus consolans,
2. Thess. ait: *Ipsi enim scitis quod in hoc posui sumus.* Ac si eis
3. b aperte dicat: Quid in hoc tempore vulnera nostra
miramini, qui si aeterna gaudia quaerimus, huc ad
hoc venimus, ut feriamur? Sequitur: (*Circumdedit*
me lanceis suis, convulneravit lumbos meos, non pe-
percit, & effudit in terram viscera mea) Hæc juxta
litteram beato Job congruere posse videbantur, per
hoc quod dicitur: (*Circumdedit me lanceis suis,*
S. Greg. Tom. I.

convulneravit lumbos meos, non percit:) nisi sub-
deretur quod de eo minime scriptum legitur: (*Effu-*
dit in terram viscera mea.) Ex qua re necesse est, ut
dum hoc juxta litteram invenire non possumus, ea
quae in verbis eius secundum historiam sonant, jux-
ta spiritum inquiramus. Sancta Ecclesia lanceis ab
hoste suo circumdatur, quando in membris suis ab
impugnatore callido tentationum jaculis impetitur.
Bene autem circumdari lanceis dicimur: quia anti-
quus hostis tentationis suae vulnere ab omni parte
nos impetit. Saepe enim dum gula restringitur, ut
libido subigatur, inanis gloria aculeus mentem pul-
sat. Si autem corpus abstinentiae afflictione non at-
teritur, contra mentem libidinis flamma se excitat.
Saepe dum servare parsimoniam nitimur, ad tena-
ciam labimur. Et saepe dum possessa effuse tribui-
mus, ad avaritiam ducimur: quia rursum colligere
quaerimus quod tribuamus. Dum ergo antiqui hos-
tis jacula ubique nos impetunt, rectè nunc dicitur:
(*Circumdedit me lanceis suis.*) Et quia omne pecca-
tum hostis quidem callidus suadet, sed nos ejus sua-
sionibus consentiendo perpetramus, apte subiungit-
tur: (*Convulneravit lumbos meos.*) In lumbis quip-
pe luxuria est. Unde & is qui cupiebat voluptatem
libidinis à corde extinguere, praedicavit dicens:
Succidit lumbos mentis vestrae. Cum ergo antiquus
hostis fidelem populum ad luxuriam pertrahit, hunc
proculdubio in lumbis ferit. Ubi notandum quo-
que est, quod non ait: *Vulneravit, sed, (Convul-*
neravit lumbos meos.) Sicut enim loqui aliquando
unius est, colloqui verò duorum, vel fortasse mul-
torum: sic antiquus hostis, quia nos ad culpam sine
nostra voluntate non rapit, nequaquam lumbos no-
stros vulnerare, sed convulnerare dicitur: quia hoc
quod nobis ille malè suggerit, nos sequentes ex vo-
luntate propria implemus, & quasi cum ipso nos pa-
riter vulneramus: quia ad perpetrandum malum
ex libero simul arbitrio ducimur. Sequitur: (*Non*
percit.) Ac si dicat, Non destitit. (*Et effu-*
dit in terram viscera mea.) Quid aliud sanctae Ec-
clesiae viscera debemus accipere, nisi eorum mentes,
qui ejus quaedam in se mysteria continent, qui ad
intima sacramenta deserviunt? Sed antiquus adver-
sarius cum fideles quosdam, qui interioribus sacra-
mentis deservire videbantur, ad saecularia negotia
pertrahit, ejus proculdubio viscera in terram fundit:
quia illos in rebus infimis conculcat, qui prius in oc-
cultis ac spiritualibus actibus latebant. Sequitur:
(*Concidit me vulnere super vulnus.*) In infirmis suis
sancta Ecclesia vulnere super vulnus conciditur,
quando peccatum peccato additur, ut culpa vehe-
mentius exaggeretur. Quem enim avaritia pertrahit
ad rapinam, rapina ducit ad fallaciam, ut perpetra-
ta culpa, ex falsitate etiam defendatur, quid istud nisi
super vulnus concisus est vulnere? Unde bene quo-
que per Prophetam dicitur: *Maledictum, & men-*
dacium, & homicidium, & furtum, & adulterium
inundaverunt, & sanguis sanguinem tetigit. So-
let enim sanguinis nomine signari peccatum. Unde
is qui à peccatis liberari desiderat, per poeniten-
tiam clamat: *Libera me de sanguinibus.* Sanguis er-
go sanguinem tangit, cum culpa culpam cumula-
verit. Et quia cum vulnus vulnere additur, vires
contra nos antiqui hostis vehementius excrescunt,
rectè subiungitur: (*Irruit in me quasi gigas.*) Fa-
cile quippe inimico resistitur, si non ei vel in mul-
tis lapsibus, vel in uno diutius consentiatur. Sin
verò ejus suasionibus anima subesse consueverit,
quantò se ei crebrius subicit, tantò eum sibi into-
lerabiliorem facit, ut ei reluctari non valeat: quia
nimirum malignus adversarius contra hanc ex pra-
va consuetudine devictam, quasi more gigantis
pugnat. Sed tamen plerumque sancta Ecclesia etiam
post perpetratas culpas mentes fidelium ad poeni-
tentiam revocat, & peccata operis virtute spon-
Bb

LIBRARIUS
 UNIVERSITATIS
 PADERBORN

tanea afflictionis mundat. Unde bene subditur: *A* [*Saccum confuis super cutem meam, & operui cinere carnem meam.*] Quid in sacco & cinere nisi pœnitentia, quid in cute & carne nisi peccatum carnis debet intelligi? Cùm ergo quidam post lapsum carnis ad pœnitentiam redeunt, quasi saccus super cutem confuitur, & cinere caro operitur: quia culpa carnis per pœnitentiam tegitur, ne in districti iudicis examine ad ultionem videatur. Infirmi autem membra sua sancta Ecclesia cùm à peccatis retrahit, atque ad pœnitentiae remedium ducit, hæc proculdubio fletibus adjuvat, ut ad recipiendam auctoris sui gratiam convalescant, & per fortes plangit quod non fecit, quod in membris suis debilibus quasi ipsa fecit. Unde bene adhuc subditur:

Quod prelati sancte Ecclesia subditorum peccata quasi propria plangunt, & dum viderint aliquos pœnites, aliquos in malis perseverantes, iudicia divina mirantur.

CAPUT VII.

ii. **F**acies mea intumuit à fletu.] Facies quippe sanctæ Ecclesiæ sunt hi, qui in locis regiminum positi, apparent primi, ut ex eorum specie sit honor fidelis populi, etiam si quid in corpore lateret deforme. Qui nimirum prelati plebibus plangunt culpas infirmantium, seque sic de alienis lapsibus, ac si de propriis affligunt. Et sæpe dum quosdam vident ad veniam post culpas redire, quosdam verò in iniquitate persistere, occulta omnipotentis Dei iudicia mirantur, sed penetrare nequeunt. Obscurepescunt enim quæ non intelligunt. Unde & aptè subditur: [*Et palpebra mea caligaverunt.*] Palpebræ enim rectè appellati sunt, qui ad prævidenda pedum itinera vigilant. Sed cùm occulta Dei iudicia nec præpositi vigilantes intelligunt, palpebræ sanctæ Ecclesiæ caligant. Sed ut sæpe jam me dixisse memini, beatus Job sanctæ Ecclesiæ typum tenens, modò voce corporis, modò autem voce capitis utitur: & dum de membris ejus loquitur, repente ad verba capitis levatur. Unde hîc quoque subiungitur:

Quod sanguis Christi melius loquitur quàm Abel, quia sanguis Abel ultionem, sanguis verò Jesu veniam impetrat.

CAPUT VIII.

i. Pet. 2. **H**æc passus sum absque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces] Absque iniquitate enim manus suæ pertulit, qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus; & tamen dolorem crucis pro nostra redemptione toleravit. Qui solus præ omnibus mundas ad Deum preces habuit, quia & in ipso dolore passionis pro persecutoribus oravit, dicens: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.* Quid enim dici, quid cogitari in prece mundius potest, quàm cùm & illis misericordia intercessionis tribuitur, à quibus toleratur dolor? Unde factum est, ut Redemptoris nostri sanguinem, quem persecutores sævientes fuderant, postmodum credentes biberent, eumque esse Dei Filium prædicarent. De quo videlicet sanguine aptè subiungitur: [*Terra ne operias sanguinem meum, neque inveniat in te latendi locum clamor meus.*] Peccanti homini dictum est: *Terra es, & in terram ibis.* Quæ scilicet terram Redemptoris nostri sanguinem non abscondit: quia unusquisque peccator redemptionis suæ pretium sumens, confitetur ac laudat, & quibus valet proximis innotescit. Terra etiam sanguinem ejus non operuit, quia sancta Ecclesia redemptionis suæ mysterium in cunctis jam mundi partibus prædicavit. Notandum quod subditur: [*Neque inveniat in te latendi locum clamor meus.*] Ipse enim sanguis redemptionis qui sumi-

tur, clamor nostri Redemptoris est. Unde etiam Paulus dicit: *Et sanguis aspersorem melius loquentem quàm Abel.* De sanguine Abel dictum fuerat: *Vox Hebræi sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.* Sed sanguis Jesu melius loquitur quàm Abel: quia sanguis Abel mortem fratricidæ fratris petiit, sanguis autem Domini vitam persecutoribus impetravit. Ut ergo in nobis sacramentum Dominicæ passionis non sit otiosum, debemus imitari quod sumimus, & prædicare ceteris quod veneramur. Locum enim latendi clamor ejus in nobis invenit, si hoc quod mens credidit, lingua taceret. Sed ne in nobis clamor ejus lateat, restat ut unusquisque juxta modulum suum, vivificationis suæ mysterium proximis innotescat. Libet mentis oculos ad Dominicæ passionis horam reducere, cùm Judæi persecutores sævirent, discipuli timentes fugerent. Qui enim carne morti videbatur, nequaquam Deus esse credebatur. Unde hîc aptè subditur:

Quod testis Filij sui Pater & conscius, quia in omni Trinitatis opere unum consilium est, & una voluntas.

CAPUT IX.

Ecce enim in celo testis meus, & conscius meus in excelsis.] Cùm enim Filius labefactaretur in terra, erat ei testis in celo. Testis quippe Filij Pater est, de quo ipse in Evangelio dicit: *Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me.* Qui rectè etiam conscius dicitur: quia una voluntate, uno consilio Pater cum Filio semper operatur. Cujus etiam testis est, quia nemo novit Filium nisi Pater. Tunc ergo in celo testem, & conscium in excelsis habuit, quando hi qui eum morientem in carne cernebant, divinitatis ejus potentiam considerare nesciebant. Et cùm ignorarent homines, in morte tamen mediatoris Dei & hominum noverat qui cum ipso operabatur Pater. Quod fortasse etiam ad vocem ejus corporis referri valet. Sancta namque Ecclesia idcirco adversa vitæ præsentis tolerat, ut hanc superna gratia ad præmia æterna perducatur. Carnis suæ mortem despicit, quia ad resurrectionis gloriam intendit. Et transitoria sunt que patitur, perpetua quæ præstolatur. De quibus nimirum bonis perpetuis dubietatem non habet: quia fidele jam testimonium Redemptoris sui gloriam tenet. Carnis quippe ejus resurrectionem mente conspiciat, atque ad spem fortiter convalescit: quia quod in suo videt jam factum capite, sperat in ejus quoque corpore, quod videlicet ipsa est, absque dubietate fecuturum. Quam scilicet Ecclesiam Psalmista conspiciens in perpetua perfectione mansuram, sub appellatione lunæ describit, dicens: *Luna perfectam æternam.* Quam quia ad resurrectionis spem Dominicæ resurrectionis roborat, rectè subiungit: *Et testis in celo fidelis;* quia ut de sua resurrectione non trepidet, jam eum in celo, qui resurrexit à mortuis, testem habet. Fidelis itaque populus cùm adversa patitur, cùm duris tribulationibus fatigatur, ad spem sequentis gloriæ mentem erigat, & de Redemptoris sui resurrectione confidens, dicat: [*Ecce enim in celo testis meus, & conscius meus in excelsis.*] Qui rectè conscius dicitur, quia naturam nostram non solum creando novit, sed etiam assumendo. Scire enim ejus, est nostra suscepisse. Unde etiam per Psalmistam dicitur: *Ipse enim scit figmentum nostrum.* Quid enim mirum si figmentum nostrum dicatur specialiter scire, dum constet nihil esse quod nesciat? Sed figmentum nostrum scire ejus, est hoc in seipso ex pietate suscepisse. Quæ tamen vox cum beato Job congruere nobis etiam singulis potest. Omnis enim, qui ex eo quod agit, humanas laudes appetit, testem in terra querit. Qui autem de actibus suis omnipotenti Deo placere festinat, testem se in celo habere considerat. Et sæpe contingit, ut ipsa quoque in nobis bona opera ab

incautus hominibus reprehendantur. Sed qui teitem A
in celo habet, reprehensiones hominum metere
non debet. Unde adhuc subditur: [*Verboſi amici
mei: ad Deum ſillat oculus meus*] Quid enim per
oculum, niſi cordis intentio deſignatur? ſicut ſcrip-
tum eſt: *Si fuerit oculus tuus ſimplex, totum corpus
tuum lucidum erit.* Quia cum bona intentione quid
agitur, ejus intentionis actio apud Deum minime
fulcatur. Cum ergo verboſi amici ſunt, id eſt, cum
& ipſi derogant qui in fide ſociantur, ad Deum ne-
ceſſe eſt ut oculus ſillet, quatenus noſtra intentio
tota in amoris intimi compunctione deſuat, & tan-
to ſubtilius ſe ad interiora erigat, quanto per exte-
riora opprobria repulſa, intruſ redire cogitur, ne for-
as evaneſcat. Sequitur. [*Atque utinam ſi judica-
retur vir cum Deo, quomodo judicaretur filius hominis
cum collega ſuo.*] Peccatores quidem nos eſſe ſemper
agnosceimus; ſed tamen ſape in flagello poſiti, pro
quo magis peccato flagellemur, ignoramus: & noſ-
ipſos ſubtili inquisitione diſcutimus, ut ſi quo modo
poſſimus, cauſam percuſſionis noſtræ inveſtigare
valeamus. Quæ dum plerumque nos latet, ſit nobis
oneri cæcitas noſtra, & de eo quod patimur, plus
dolemus. Quiſquis verò cum collega ſuo ad judi-
cium accedit, & quod ſentit dicit, & quicquid con-
tradicitur, agnoſcit: & quò voluerit, pulſat, &
novit unde pulſatur. Qui autem divina animadver-
ſione percutitur, dum novit quidem quia vapulat,

ſed cur vapulet ignorat, quaſi dicit ipſe quod ſen-
tit, ſed quid contra ſe dicatur, neſcit: quia ipſe qui-
dem ingemiſcit in verbere, ſed Deus aperte non de-
clarat, pro qua eum feriat ultione. Itaque nunc di-
citur: [*Atque utinam ſi judicaretur vir cum Deo,
quomodo judicaretur filius hominis cum collega ſuo.*] Ac
ſi aperte diceretur: Sicut in omni quod dico, audior,
ſic omne quod de me dicitur, audirem. Quod ta-
men in hac vita fieri nullatenus poteſt: quia magna
eſt interpoſitio oculis cordis noſtri ad contemplan-
dam ſubtilitatem Dei, ipſa videlicet infirmitas no-
ſtra. Sed tunc ad purum intuebimur eum, à quo
nunc ſubtiliter intuemur, cum hac infirmitate de-
poſita, ad contemplationis internæ gratiam veneri-
mus, de qua Paulus dicit: *Tunc cognoscam ſicut & 1. Cor. 13.
cognitus ſum.* Unde beatus Job videns eandem co-
gnitionem pleniffimè hinc perſici nullatenus poſſe, de
cæcitate quidem vitæ præſentis gemit, ſed tamen ſe
de ejus brevitate conſolatur, dicens: [*Ecce enim
breves anni tranſeunt: & ſemitam, per quam non re-
vertar, ambulo.*] Omne quod tranſit, breve eſt,
etiam ſi tardiùs terminari videatur. In mortis au-
tem ſemita, per quam non revertimur, ambula-
mus: non quò ad vitam carnis minime reſurgendo
reducimur, ſed quò ad labores hujus vitæ morta-
lis, vel ad conquiritenda laboribus præmia iterum
non venimus.

CAP.
XVII.

*Spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur, & ſolum mihi ſupererit ſepulcrum. Non
ſpeccavi, & in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera me, & pone me iuxta te, &
cuiusvis manus pugnet contra me. Cor eorum longè feciſti à diſciplina, propterea non exaltabun-
tur. Prædam pollicetur ſociis, & oculi filiorum eius deficient. Poſuit me quaſi in proverbium vul-
gi, & exemplum ſum coram eis. Caligavit ad indignationem oculus meus, & membra mea
quaſi in nihilum redacta ſunt. Stupebunt iuſti ſuper hoc, & innocens contra hypocritam ſuſci-
tabitur. Et tenebit iuſtus viam ſuam, & mundis manibus addet fortitudinem. Igitur omnes
vos convertimini & venite, & non inveniam in vobis ullum ſapientem. Dies mei tranſie-
runt, cogitationes mea diſſipata ſunt, torquentes cor meum. Noctem verterunt in diem, &
rurſum poſt tenebras ſpero lucem. Si ſuſtinero, infernus domus mea eſt, & in tenebris ſtravi
lectulum meum. Putredini dixi, Pater meus es: mater mea, & ſoror mea, vermibus. Vbi eſt
ergo nunc præſolatio mea, et patientiam meam quis conſiderat? In profundiffimum infernum
deſcendent omnia mea: puta ſive ſaltem ibi erit requies mihi?*

Quòd timore judicij quanto ſinem ſuum magis
propinquare cognoſcunt electi, eò ſemetipſos
terribiliùs diſcutiunt.

CAPUT X.

15. *Spiritus meus attenuabitur.* Attenuatur ſpiritus
ſtimore judicij: quia electorum mentes quò am-
plius extremo judicio propinquare ſe ſentiunt, eò
ad diſcutiendas ſemetipſas terribiliùs contremiſ-
cunt, & ſi quas in ſe carnales umquam cogitationes
inveniunt, pœnitentiæ ardore conſumunt: nec co-
gitationes ſuas dilatari carnali voluptate permit-
tunt, quia eò ſemetipſas dijudicantes ſubtilius fe-
riunt, quò diſtictum judicem præſtolantur vicin-
um. Unde ſit, ut propinquum ſibi ſemper exit-
um ſuſpicentur. Nam reproborum mentes idcirco
multa nequiter agunt, quia hinc ſe vivere diutiùs ar-
bitrantur. Juſtorum ergo attenuatur ſpiritus, ſed
craftelicit iniquorum. Quò enim per elationem tu-
ment, eò attenuationem ſpiritus non habent. Juſti
verò dum brevitatem ſue vitæ conſiderant, elationis
& immunditiæ culpas declinant. Unde & ſub-
ditur: (*Dies mei breviabuntur, & ſolum mihi ſu-
pererit ſepulcrum.*) Qui enim conſiderat qualis erit
in morte, ſemper ſit timidus in operatione: atque
unde in oculis ſuis jam quaſi non vivit, inde veraci-
ter in oculis ſui conditoris vivit. Nil quod tranſeat
appetit, cunctis præſentis vitæ deſideriis contradi-
cit; & pane mortuum ſe conſiderat, quia moritu-
S. Greg. Tom. I.

C
rum minime ignorat. Perfecta enim vita eſt mortis
imitatio, quam dum juſti ſollicitè peragunt, culpa-
rum laqueos evadunt. Unde ſcriptum eſt: *In omni-
bus operibus tuis memorare noviffimam tuam, & in ater-
num non peccabis.* Unde & beatus Job, quia dies
ſuos conſiderat breviri, & ſolum ſibi ſupererit ſe-
pulcrum penſat, aptè ſubjungit: (*Non peccavi, & in
amaritudinibus moratur oculus meus.*) Ac ſi aperte
dicat: Culpam non feci, & flagella ſulcepi. Sed hac
in re animum movet, quia in multis ſe hujus hifto-
riæ locis peccaſſe conſitetur, qua ratione peccaſſe ſe
nunc abneget? Sed ad hæc ratio celeriter occurrit,
quia nec tantum peccavit ut flagella mereretur, nec
tamen eſſe ſine peccato potuit. Nam quia non pro
corrigenſa culpa, ſed pro gratia augenda percuſſus
eſt, iudex ipſe teſtatur, qui laudat & ferit. Et rurſum
quia ſine peccato non fuerit, nec ipſe negat qui à
iudice laudatur, atque ideo laudatur, quia non ne-
gat. Sed credo quòd melius hæc verba diſcutimus,
ſi dicta ex voce capituli ſentiamus. Redemptor etenim
noſter ad redemptionem noſtram veniens, & non
peccavit, & amaritudinem pertulit; quia pœnam
culpæ noſtræ ſine culpa ſua ſulcepit, de cujus voce
ſubditur: (*Libera me, & pone me iuxta te, & cu-
iſvis manus pugnet contra me.*) Ipſe etenim non
peccavit in cogitatione, vel opere: ipſe in amaritu-
dine moratus eſt per paſſionem: ipſe liberatus eſt
per reſurrectionem: ipſe juxta Patrem poſitus eſt per
aſcenſionem; quia profeſtus in celum ſeder ad dex-
teram Dei. Et quia poſt aſcenſionis ejus gloriam
B b ij

* al-
tunc

Judæa in discipulorum ejus persecutione commota est, rectè nunc dicitur: [*Et cuiusvis manus pugnet contra me.*] Tunc quippe in membris illius furor persequentium sævit, * cum contra fidelium vitam flamma crudelitatis exarsit. Sed quò irent iniqui, aut quid agerent, dum is, quem persequabantur in terra, jam sedebat in cælo? De quibus adhuc subditur:

Quòd reproborum corpus sub disciplina sit, mens verò procul.

CAPUT XI.

Cor eorum longè fecisti à disciplina. Si enim disciplina custodiam nosset, & nequaquam Redemptoris nostri præcepta contemnerent, ipsa eos carnis suæ mortalitas ad amorem vitæ immortalis excitasset. Hoc ipsum namque in hac vita corruptioni nos esse subiectos, jam de flagello disciplina est. Æstu enim & frigore, fame sitique turbari, morbis affici, quandoque etiam extingui, quid sunt hæc aliud, quàm flagella peccati? Sed sunt nonnulli, qui & flagella tolerant, & tamen mentem ad flagellantis metum minimè reformant. Unde rectè nunc dicitur: [*Cor eorum longè fecisti à disciplina.*] Quia et si corpus sub disciplina est, cor sub disciplina non est: dum & flagellatur quisque, & tamen ad humilitatem mentis non reducitur. Neque ita hoc dicitur, ac si omnipotens & misericors Deus longè cor hominis à disciplina faciat: sed quòd sponte delapsum, ibi remanere ubi cecidit, judicando permittat; sicut ei in oratione quoque dicimus: *Et ne nos inducas in tentationem*; id est, induci minimè permittas. Sequitur: [*Propterea non exaltabuntur.*] Cor enim si sub disciplina esset, superiora appeteret, adipiscendis bonis transuentibus non inhiaret. Quorum igitur cor sub disciplina non est, rectè de illis dicitur: [*Propterea non exaltabuntur.*] quia dum in infimis voluptatibus dimissi, terrena bona semper desiderant, cor ad superna gaudia numquam levant. Exaltarentur quippe, si mentem ad spem patriæ cælestis erigerent. Sed qui per disciplinam custodire vitam minimè student, sed ex desiderio in imis jacent, & (quod est gravius) jacendo se erigunt, quia de rebus transitoriis extolluntur; extolli possunt, sed exaltari nequeunt, & inde profundius in imo sunt, unde se apud se altiores fiunt. Cor itaque, quod sine disciplina est, exaltari non valet; quia humana mens sicut malè elevata in infimis premitur, sic bene prefata in sublimibus levatur. Sequitur:

Quòd socij diaboli sint apostata angeli, qui cum eo corruerunt: filij verò, qui per delectationem ab eo gignuntur.

CAPUT XII.

Pradam pollicetur sociis, & oculi filiorum ejus deficient. Postquam de multitudine iniquorum, id est, de antiqui hostis corpore, beatus Job sententiam protulit, mox ad ipsum eorum principem, id est, caput omnium perditorum, sententiam vertit, atque à plurali numero ad singularem redit. Ita quippe unum corpus sunt diabolus & omnes iniqui, ut plerumque nomine capitis censeatur corpus, & nomine corporis appelletur caput. Nam capitis nomine censeatur corpus, cum de perverso homine dicitur: *Ex vobis unus diabolus est.* Et rursum nomine corporis appellatur caput, cum de ipso apostata angelo dicitur: *Inimicus homo hoc fecit.* Iste igitur princeps omnium perverforum alios socios habet, atque alios filios. Qui namque sunt ejus socij, nisi illi apostata angeli, qui cum eo de cælestis patriæ sede ceciderunt? Vel quos alios filios habet, nisi perverfos homines, qui de ejus prava persuasione in malitiæ operatione generantur? Unde etiam Veritatis voce fidelibus

A dicitur: *Vos ex parte diaboli estis.* Perverfus itaque iste auctor erroris prædam sociis pollicetur, quia malignis spiritibus pravorum promittit animas in eorum sine rapiendas. (*Et oculi filiorum ejus deficient.*) Quia dum intentiones hominum ad sola terrena speranda excitat, hoc illos amare facit, quod diu tenere non possunt. Neque enim valet amoris pravi intentio permanere, quando & hoc quod amat constat sub celeritate deficere. Possunt quoque & per socios fortasse intelligi crudelissimi quique & omni malitia jam repleti: per filios verò hi, qui adhuc deceptoris promissionibus illusi, augenda pravitate nutriuntur: ut illos jam velut ex merito malitiæ diabolus quasi socios habeat, qui jam non habent in perditione quo crescunt: istos autem quasi filios, quos promissionibus lactat, ut ad pejora proficiant. Sed oculi filiorum ejus deficient; quia pravorum intentiones cadunt, cum omne quod hic appetunt, deserunt; & illic, quod doleant, sine fine patiuntur. Sequitur: (*Posuit me quasi in proverbium vulgi; & exemplum sum coram eis.*) Hæc beatus Job dicit ex se, dicit ex vocibus omnium electorum. Omnis quippe, qui flagello percutitur, quasi in proverbium ponitur vulgi: quia stultus quisque dum cuiquam maledicere appetit, ex illius similitudine maledictionem sumit, quem percussum temporaliter videt; eamque penam suo operat adversario, quam evenisse conspicit justo. Sicque fit, ut non rectè sapientibus, in exemplum deducatur rectus, dum & pœna justus esse damnatio creditur, & quæ illi maneat gloria, nulla spe fidei prævidetur. Sequitur:

Quòd justj, cum vident Sanctorum innocentiam à peccatoribus opprimi, judicij Dei mirantur, ad quorum secreta non penetrant.

CAPUT XIII.

Caligavit * ad indignationem oculus meus, & membra mea quasi in nihilum redacta sunt. Ad indignationem oculus caligat, quando ipsi quoque qui in Dominico corpore, id est, in Ecclesia lumen veritatis habent, dum se diutius à pravis despici ac dedignari conspiciunt, de occulti judicij admiratione turbantur, & secretum Dei penetrare nequeunt, cur prevalere perverfi contra bonorum innocentiam permittuntur. Quis etenim non obstupescat, cum Herodias apud temulentum regem saltatu filia obtinet, ut caput amici sponsi, propheta & pluram prophetæ, ante ora convivantium in disco deferatur? Sed cum justj ad indignationem caligant, infirmi plerumque usque ad infidelitatem corruunt. Unde subditur: (*Et membra mea quasi in nihilum sunt redacta.*) Membrorum quippe nomine, teneritudo exprimitur infirmorum, qui dum perverfos prospiciunt florere, justosque cruciari, ad hoc nonnumquam perveniunt, ut se bona vel inchoasse pœniteant; atque ita ad agenda mala citius recedunt, ac si eorum vitæ nocuerit bonum quod inchoaverunt. Hoc autem quod ait: (*Caligavit ad indignationem oculus meus;*) verbis planioribus aperit, adjungens:

Quòd contra hypocrisis Sancti suscitantur, cum eorum gloriam honoremque contemnunt, & ad sola bona cælestia mentem erigunt, quæ sibi cum malis communia esse non possunt.

CAPUT XIV.

Stupebunt justj super hoc, & innocens contra hypocrisis suscitabitur. Hoc loco innocens necdum perfectus justus accipitur, qui bona adhuc inchoans, et si nocere aliis non novit, perfecta tamen ipse agere nequaquam valet. Et quia corda parvulorum, dum perverfos florere in præfata vita conspiciunt, invi-

diæ facibus succenduntur: tantò enim quisque plus invidet aliis bona præsentia, quantò ea ipse minus contempserit. Nam quod haberi ab omnibus non valet simul totum, huic desit quod alter habuerit. Succenditur verò contra hypocritam innocens, dum gloriæ simulatoris invidet etiam qui nulli nocere solet. Sin verò hoc in loco innocens quilibet in bono perfectus accipitur: contra hypocritam innocens suscitatur, quando hunc & florere conspiciat, & tamen cum suo eum flore contemnit: & prædicando quæ recta sunt, tantò eum despiciendum ceteris esse denunciat, quantò eum conspiciat illa anxie querere, quæ cum eo diu non valeant permanere. In quo adhuc sensu subiungitur: [Et tenebit iustus viam suam, & mundis manibus addet fortitudinem.] Considerato quippe hypocrita, iustus viam suam tenet: quia dum illum ex perversa voluntate obtinere ea quæ mundi sunt, intuetur, ipse ad amorem celestium robusiùs stringitur: sciens quia bonis desideris præmia æterna non deerunt, dum & pravis & duplicibus cordibus bona temporalia non negantur. Quæ ex re mundis quoque manibus addit fortitudinem: quia conspiciens perversos obtinere terrenam gloriam, bona sua opera provehit ad perfectionem; & tantò altiùs temporalia despiciat, quantò hæc abundare etiam malis cernit. Quam enim sint despicienda considerat, quæ Deus omnipotens etiam perversis præstat. Si enim principaliter magna essent, nequaquam hæc conditor adversariis suis tribueret. Unde & indignum sibi esse perpendit, ut illa bona appetat, quæ abundare conspiciat & malis: sed ad percipienda celestia mentem suam dirigit, quæ sibi cum reprobis communia esse non possunt. Igitur postquam exteriores profectus malorum, bonorum verò interiores intulit, exhortationis verba protulit, dicens: [Igitur omnes vos convertimini, & venite.] Quæ videlicet exhortationis verba propriè ad electos format, quos ad æternitatem vocat. Qui duobus modis invitatur, scilicet, ut convertantur, & veniant: convertantur nimirum fide, veniant opere. Vel certè convertantur descendo mala, & veniant bona faciendo, sicut

19. scriptum est: *Declina à malo, & fac bonum.* Mirandum verò quod subditur: [Et non inveniam in vobis ullum sapientem.] Quid est quod eos ad sapientiam vocat, & tamen optat ne illos sapientes inveniat, nisi quod ad veram sapientiam venire non possunt, qui falsæ suæ sapientie fiducia decipiuntur? de quibus scriptum est: *Vae qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobis sinitipis prudentes:* Et quibus rursus dicitur: *Nolite prudentes esse apud vosmetipsos.* Unde idem prædicator egregius, hos quos carnaliter sapientes invenerat, ut sapientiam veram perciperent, priùs fieri stultos quærebat, dicens:

1. Cor. 3. *Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens.* Et per semetipsam Veritas dicit: *Confiteor tibi pater Domine cali & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Quia ergo hi qui apud semetipsos sapientes sunt, ad veram sapientiam pervenire non possunt, rectè beatus Job conversionem auditorum desiderans, exoptat ne in eis ullum sapientem inveniat. Ac si eis aperit dicat: Stulti esse apud vosmetipsos discite, ut in Deo verè sapientes esse valeatis. Sequitur:

Quod cogitationes Sanctorum sive in lucris animarum, sive in dispensatione rerum temporalium torquentur corda eorum, quia alternantibus prosperitatibus, & in nocte timent ne ruant, & in die spectati sunt ne præsumant.

CAPUT XV.

20. *Des meæ transferunt, cogitationes meæ dissipatæ sunt, torquentes cor meum.* Sancta electorum

A Ecclesia per diurna & nocturna tempora conspiciat vitæ suæ spatia transire, quia noctem in adversitatibus, diem verò in prosperitatibus habere consuevit. Quasi enim lux ei oritur ex tranquillitate pacis, & nox ex dolore persecutionis. Sed cum post quietis otia ad excrecentis contra se persecutionis laborem redit, diès suos transisse testatur. In quibus tamen diebus solet tantò gravioribus curis premi, quantò à se de ipsa tranquillitate pacis subtiliores à iudice rationes cogitat exquiri. In tranquillitate enim pacis modò animarum lucra cogitat, modò terrenarum rerum dispensationes curat. Quæ videlicet terrenorum actuum dispensationes tantò bonis mentibus graviores sunt, quantò earum intuitu, ab intuentis celestibus vel ad modicum avelantur. Unde bene beatus Job sive sua, sive voce universalis Ecclesiæ, postquam diès suos transisse testatur, illico subiungit: [Cogitationes meæ dissipatæ sunt, torquentes cor meum.] Quia dum bonis mentibus temporalis felicitas transit, etiam cura eis terrenæ dispensationis subtrahitur, quæ eas in cogitationibus torquere videbatur. Dum enim erectæ semper esse ad percipienda celestia appetunt, eo ipso quo aliquando ex dispensatione terrena ad ima cogitanda descendunt, torqueri se sentiunt. Unde fit, ut ipsa quoque adversitas persecutionis vertatur in magnam exultationem lætitiæ propter adeptam quietem cordis. Unde & aptè subditur: [Noctem vertent in diem.] Dissipatæ etenim cogitationes noctem in diem vertunt, quia nonnumquam iustis amplius placet ex adversitate mala perire, quàm ex prosperitate terrenæ dispensationis cura fatigari. Sed quia noverunt cautius, & adversa transire, & prospera rursus illucescere, aptè subiungitur: [Et rursus post tenebras spero lucem.] Lux enim post tenebras speratur: quia vel post noctem vitæ præsentis æternum lumen percipitur, vel ira hic adversitas atque prosperitas alternant, ut sibi succedere vicissim non desinant. Unde fit, ut & in luce nox in suspitione sit, & in nocte lux in præsumptione, sicut scriptum est: *In die bonorum ne*

B

C

D

E

inmemor sis malorum, & in die malorum ne inmemor sis bonorum. Sed ecce quia auctoris nostri gratiâ redempti sumus, hoc jam celestis muneris habemus, ut cum à carnis nostræ in habitatione subtrahimur, mox ad celestia præmia deducamur: quia dum conditor ac redemptor noster claustra inferni penetrans, electorum exinde animas eduxit, nos illò ire non patitur, unde jam alios descendendo liberavit. Hi verò, qui antè ejus adventum in hunc mundum venerunt, quantamlibet iustitiæ virtutem haberent, ex corporibus educti in sinu celestis patriæ statim recipi nullo modo poterant: quia necdum ille venerat, qui inferni claustra sua descensione solveret, & iustorum animas in perpetua jam sede collocaret. Unde beatus Job & afflictionem sentiens, & adhuc differri retributionem iustorum sciens, aptè subiungit.

Quod Sancti licet ad infernum post mortem ab Adam usque ad Christum descenderint, ibi tantum quasi in lectulo quiescebant, solas tenebras pro pœna habentes, & hoc eis summum tormentum erat, quod expectatum Salvatorem nondum videbant.

CAPUT XVI.

21. *Si sustinuerò, infernus domus mea est, & in tenebris stravi lectulum meum.* Priores etenim Sancti & sustinere adversa poterant, & tamen è corporibus educti, adhuc ab inferni locis liberari non poterant: quia necdum venerat, qui illuc sine culpa descenderet, ut eos qui ibi tenebantur ex culpa, liberaret. Tunc verò homo suum lectulum in tenebris stravit, quando lucem iustitiæ perfuasiore callido consentiendo deseruit. Et quia in ipsis quoque in-

ferni locis iustorum animæ sine tormento tenebantur, ut & pro originali culpa adhuc illuc descenderent, & tamen ex propriis actibus supplicium non haberent, quasi in tenebris lectulum stravisse, est in inferno sibi requiem preparasse. Grave etenim tedium electis fuit, post solutionem carnis, adhuc speciem non videre creatoris. Quod tedium non immeritò beatus Job tenebras vocat. Sed quia hoc ex pœna infirmitatis venit, rectè eandem mox infirmitatem subdit, dicens:

Quòd natura corrupta, & prava consuetudo vermes concupiscentiarum in nobis generant, & ex putredine huius carnis huiusmodi soboles oriatur.

CAPUT XVII.

Predini dixi, Pater meus es: mater mea, & soror mea, vermibus. Quid est hoc, quòd dixit putredini: [Pater meus es;] nisi quòd omnis homo ab origine jam vitata descendit? Unde & additur: [Mater mea, & soror mea, vermibus:] quia videlicet & ab ipsa putredine & cum ipsa in hunc mundum venimus. Quantum enim ad materiam corruptibilis carnis, mater nostra ac soror vermes sunt, quia & de putredine processimus, & cum putredine venimus, quam portamus. Quòd si intelligi spiritaliter potest, & mater natura, & consuetudo non immeritò soror vocatur, quia ab illa cum ista sumus. Quæ videlicet mater & soror vermes sunt, quia ex natura corruptibili, & consuetudine perversa cogimur, ut quasi quibusdam vermibus, sic inquietis cogitationibus in mente fatigemur. Carnis enim natura vitata, & consuetudo perversa, quia innumeras curas in corde infirmitatis nostræ generant, bene mater & soror vermes vocantur. Mordent enim animum curæ, dum inquietant. Non enim cessant iusti viri vel sollicitè cogitare & pertractare quid agant, vel providè inspicere quò post præsentem vitam ducendi sint. Quia ergo tunc electi ante adventum Domini & in labore vitæ præsentis se esse cernebant, & tamen post præsentem vitam necdum cælestia bona percipere, multis cogitationibus verebantur. Expectabant enim gratiam Redemptoris sui, nec tamen ad eam poterant in carne vivendo pervenire. Unde & aptè subditur: [Vbi est ergo nunc præstolatio mea?] Quæ esse potuit præstolatio iustorum, nisi iustus & iustificans Deus, qui ad pœnas humani generis sponte descenderet, & captivos mortis, iustitiæ suæ virtute liberaret? Huius enim præsentiam minimè cessabant intenta cogitatione præstolari, quam quandoque esse venturam noverant, sed venire citius querebant. Unde non ait: Ubi est ergo præstolatio mea? sed ait: [Vbi est ergo nunc præstolatio mea?] Dum enim addit, nunc, ostendit quia quòd quandoque venturum erat, venire citius desiderabat. Sequitur: [Et patientiam meam quis considerat?] Expressit desiderium, quo festinat in carne positus redimi, & ab inferis ad superna revocari. Et quidem paucorum hominum ista fuit perpendere, ut scirent de præsentis vitæ laboribus, vel de subsequenti post mortem dilatione cogitare. Quòd utrumque iusti ante adventum Redemptoris nostri se perpeti dolebant. Unde & rectè dicitur: [Et patientiam meam quis considerat?] Equidem non deest qui patientiam consideret; sed cum citius non exaudit, quasi minùs considerare Deus dicitur. Ipsa enim humani generis, quæ venit in mundi fine, redemptio, ab his qui à mundi initio præcesserunt, tarda credebatur; quia longo temporis spatio à cælestium remuneratione disuncti sunt, Veritate attestante, quæ ait: *Multis propheta & reges voluerunt videre quæ*

Enc. 10, vos videtis, & non viderunt. Itaque quòd nunc

A dicitur: [Patientiam meam quis considerat?] ardentis desiderij vota panduntur. Neque enim, ut prædiximus, iustorum patientiam non considerat Deus: sed quasi non considerare dicitur, ad votum desiderij minùs citius apparere, & in proliora tempora dispensationis suæ gratiam differre. Dicit ergo [Patientiam meam quis considerat?] quia quòd disponenti breve est, longum est amanti. Unde adhuc dilationis suæ damna considerans, hoc quòd jam prædixerat, repetit: & descensus ad ima, vocem doloris ingeminat, dicens: [In profundissimum infernum descendit omnia mea.] Cum constet, quòd apud inferos subti non in locis pœnalibus, sed in superiori quietis sinu tenerentur, magna nobis oboritur quæstio, quidnam sit, quòd beatus Job asserit, dicens: [In profundissimum infernum descendit omnia mea.] Qui & si ante adventum mediatoris Dei & hominum in infernum descensus erat, liquet tamen quia in profundissimum infernum descensus non erat. An ipsa superiora loca inferi, profundissimum infernum vocat? Quia videlicet quantum ad sublimitatem celi, jam huius aeris spatium non immeritò dici infernus potest. Unde cum apostata angeli à cælestibus sedibus in hoc caliginoso aère sint demersi, Petrus Apostolus dicit: *Angelis peccantibus non peperci, sed rudentibus inferni detractos, in tartarum iradidi in iudicio cruciandos reservari.* Si itaque quantum ad celsitudinem celi, aër iste caliginosus infernus est; quantum ad eisdem aeris altitudinem, terra quæ inferius jacet, & infernus intelligi, & profundus potest: quantum verò ad eisdem terræ altitudinem, & illa loca inferi quæ superiora sunt aliis receptaculis inferni, hoc loco non incongruè inferni profundissimi appellatione signantur: quia quòd aër ad cælum, terra ad aërem, hoc ille est superior infernorum sinus ad terram. Sed mirum valde est quòd adjungit: [Descendit omnia mea.] Cum enim sola anima descensus esset ad inferniloca, quid est quòd sanctus vir illuc perhibet omnia sua descendere, nisi quòd ibi se esse totum vidit, ubi pondus suæ remunerationis intelligit? Quia hoc quòd ex se insensibile in terra defecit, quousque ad incorruptionem resurrectionis redeat, se esse non sentit. Omnia itaque sua in infernum profundissimum descensus perhibet, quòd solam suam animam descensus videt: quia ibi totus est, ubi sentire possit quòd receperit. Vel certè in infernum omnia ejus descendunt: quia laborum omnium retributio, adhuc in sola inferni quiete recipi præstolabatur. Et quasi illuc descendit omne quòd egit: quia ibi quietem retributionis suæ ex omnibus invenit. Unde etiam ipsa quies præstolata subjungitur, cum illico subinfertur: [Putasne saltem ibi erit requies mihi?] In quibus nimirum verbis & innotescit quòd desiderat, & tamen esse se adhuc de suscipienda requie dubium designat: ne cuius sancta opera tot flagella secuta sunt, occulto iudicio superni iudicis, post flagella temporalia etiam mansura tormenta sequerentur. Quia in re cum magno nobis timore pensandum est, quis nostrum jam de requie æterna securus sit, si de ea adhuc & ille trepidat, cuius virtutis præconia & ipse iudex qui percutit, clamat: *Si enim iustus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt?* Beatus etenim Job ad requiem se post flagella perventurum noverat: sed ut nostra timore corda concuteret, ipse visus est de æternæ quietis retributione dubitare cum dicit, [Putasne?] ut nos videlicet perpendamus, quanta debemus formidine venturum iudicium semper expavescere, quando & ille qui à iudice laudatus est, adhuc de retributione iudicij in suis vocibus securus non est.